

เรื่อง ความรอบรู้สุขภาพ (Health Literacy)

โดย นายแพทย์บัญชา คำของ

ตำแหน่ง รองอธิบดีกรมอนามัย

บทสรุปผู้บริหาร

ความเป็นมาหรือเหตุผลความจำเป็น

การพัฒนางานสาธารณสุขมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ในเป้าหมายหลักที่ 3 คือ การมีสุขภาพในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ และเป้าหมายหลักที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ดังนั้นการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องเกิดมาจากความตั้งใจ ความร่วมมืออย่างดีของประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนในการยกระดับความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) นั่นคือ การเอื้อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน ตัดสินใจเลือกใช้ และปรับใช้ข้อมูลความรู้และบริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง เพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัว ตลอดจนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้ การที่ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เพียงพอเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืนทั้งหมดด้วย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

กรมอนามัยได้ดำเนินการขับเคลื่อนความรู้สุขภาพ ดังนี้ 1) ผลักดันเข้าสู่แผนในระดับต่างๆ 1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) 1.2 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) 1.3 แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) 1.4 แผนยุทธศาสตร์สุขภาพกระทรวงสาธารณสุข ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (พ.ศ. 2560-2564) 1.5 แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข 2) การพัฒนาเครื่องมือสำรวจความรู้ด้านสุขภาพของคนไทย 3) กำหนด 66 ประเด็นสื่อสารหลักเพื่อคุณภาพชีวิตของคนไทย 4) พัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขเพื่อสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ 5) สนับสนุนและส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม 6) สนับสนุนและผลักดันให้เกิดองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (สถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์ มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชน) 7) สร้างกลไกการขับเคลื่อนสังคมไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ เช่น สมาคมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพไทย สถาบันส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มี 5 ยุทธศาสตร์ คือ

- การพัฒนากระบวนการสื่อสารสุขภาพ ที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และปรับใช้ข้อมูล และ บริการต่างๆ ในสังคม เพื่อตัดสินใจดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม
- พัฒนา 3 ระบบใหญ่ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา และระบบสังคม วัฒนธรรม ที่ผลักดันให้เกิดสถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์ มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ
- ส่งเสริมการวิจัยเชิงประเมินผล เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริการที่มีประสิทธิภาพ
- พัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ โดยจัดอบรม 3 หลักสูตร (รพ.รอบรู้ด้านสุขภาพ องค์กรรอบรู้สุขภาพ และ การวิจัย) และนำเสนอผลงานวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมนานาชาติ

5. พัฒนากลไกการขับเคลื่อนความรู้ด้านสุขภาพ ในลักษณะเสริมพลังกันในสังคมไทย

สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการต่อไป

- ผลักดันให้เกิดสถาบันส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หน่วยงานต้นแบบและขยายผล
- พัฒนา Application Health Literacy Assessment (ประเมินความรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง)
- กำกับ ติดตาม สนับสนุนให้เกิดสถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์ มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อสร้างสังคมไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ
- ยกระดับความรู้ด้านสุขภาพ ให้เพิ่มขึ้นตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12